

ПОКИНУТИ

Питання було простим. «Ти можеш пригадати останній день, коли ти не випивав?» — запитала Лора своїм тихим, заспокійливим голосом. Вона не погрожувала і не бурчала. Вона чекала на відповідь. Моя дружина з тих людей, які вміють вибирати момент. І цей момент також був влучним.

«Звісно, могу», — обурився я. А тоді пригадав собі минулий тиждень. У понеділок увечері я пропустив декілька келихів пива з хлопцями. У вівторок закалатав собі свій улюблений післяобідній напій: Б+Б — бенедиктин і бренді. Випив пару склянок бурбону, після того як поклав Барбару й Дженну спати в середу. Увечері в четвер і п'ятницю пив пиво. У суботу ми з Лорою та нашими друзями ходили в ресторан. Я випив декілька бокалів мартіні перед вечерею, за їжею пропустив ще декілька келихів пива, а після вечері був Б+Б. Ой, це був невдалий тиждень для звітності.

Я продовжував напружувати свою пам'ять, щоби пригадати бодай один сухий день за минулі декілька тижнів; тоді за останні місяці; тоді за ще триваліший період. Я не міг пригадати жодного. Випивка в мене перетворилася на звичку.

Я легко обростаю звичками. Я курив сигарети протягом приблизно дев'яти років, уперше запаливши в коледжі. Покинув курити, коли захопився нюханням тютюну. Покинув і те, зате перейшов на жувальний тютюн. Зрештою я опустився до сигар.

Якийсь час я намагався виправдати свою звичку випивати. Я і близько не був настільки безнадійним, як деякі п'яниці, яких я пам'ятав зі свого рідного міста, Мідленда, що в штаті Техас. Я не пив протягом дня чи на роботі. Моє тіло було в хорошій формі, я бігав майже щодня — біг був ще однією моєю звичкою.

Із часом я усвідомив, що бігав не лише для того, щоби підтримувати форму, але й щоби очистити свій організм від отрут. Просте питання Лори збурило в мені низку серйозних питань до самого себе. Чи хотілося мені проводити час вдома з нашими дівчатками, а чи залишатися деінде й продовжувати пити? Що приваблювало мене

більше — почитати в ліжку разом із Лорою чи випити бурбон на самоті після того, як мої домочадці заснуть? Чи міг я ставати ближчим до Всемогутнього, чи тепер алкоголь перетворювався на мого бога? Я знав відповіді на ці запитання, проте мені було важко знайти достатньо сили волі, щоби змінитися.

У 1986 році нам обом із Лорою виповнилося по сорок років. Як і нашим близьким друзям — Дону та С'юзі Еванс. Ми вирішили організувати спільне святкування на курорті Бродмур у Колорадо-Спрингс. Запросили друзів дитинства — Джо та Джен О'Ніл, мого брата Ніла та ще одну подругу з Мідленда, Пенні Соєр.

Офіційна святкова вечеря відбувалася в суботу ввечері. На столі було чимало страв, які доповнювалися численними пляшками вина «Срібний дуб» вартістю шістдесят доларів кожна. Звучало багато тостів — за наше здоров'я, за наших дітей, за нянь, які залишилися вдома з дітьми. Ми розмовляли все гучніше й гучніше, переповідаючи ті самі історії. В якийсь момент ми з Доном вирішили, що ми такі класні пацани, що можемо знову й знову повторювати одну й ту ж банальщину. Ми просиділи там до самого закриття, залишивши в барі колосальну суму, й відправилися спати.

Наступного ранку я прокинувся з жахливим похміллям. Вирушаючи на щоденну пробіжку, я не міг пригадати більшу частину минулого вечора. Уже коли я пробіг десь половину шляху, в моїй голові почало щось прояснятися. Я чітко побачив протилежні течії свого життя. Місяцями я молився, щоби Бог показав мені, як я можу краще відображати Його волю. Святе Письмо, яке я читав, роз'яснило мені природу спокуси, а також те, як любов до земних задовольень може підмінити собою любов до Бога. Моя проблема полягала не лише в самій випивці; вона полягала в егоїзмі. Алкоголь спонукав мене ставити себе вище за інших, особливо за власну сім'ю. Я любив Лору й дівчаток занадто сильно, щоби дозволити цьому відбутися. Віра показала мені вихід. Я знав, що можу покладатися на милість Божу, яка допоможе мені змінитися. Це буде не легко. Але під час тієї пробіжки я твердо вирішив: я покину пити.

Повернувшись до готельного номера, я сказав Лорі, що більше ніколи не вип'ю знову. Вона поглянула на мене так, наче мені з голови ще не вивітрився алкогольний дурман. Тоді сказала:

— Це добре, Джордж.

Я знав, про що думала дружина. Я й раніше їй казав, що покину, але з того нічого не виходило. Але вона не знала, що цього разу я змінився зсередини — і саме це допоможе мені змінити мою поведінку назавжди.

Минуло близько п'яти днів, і свіжість цього рішення встигла вивітритися. Оскільки спогади про похмілля втратили свою яскра-

вість, спокуса випити стала особливо гострою. Мое тіло вимагало алкоголю. Я молився, щоби Бог дав мені сили протистояти моїм бажанням. Я бігав швидше й довше, щоби дисциплінувати себе. Я також їв багато шоколаду. Мое тіло жадало цукру. Шоколадом було легко його наситити. Це також дало мені ще одну мотивацію для бігу: треба було скидати зайву вагу.

Лора дуже підтримувала мене. Вона відчувала, що я насправді збираюся покинути. Хоч коли б я піднімав цю тему, вона заохочувала мене дотримуватися мого рішення. Інколи я навмисне говорив про випивку, просто заради того, щоби почути її підбадьорливі слова.

Мої друзі також допомагали, навіть попри те, що більшість із них не перестали випивати в моїй присутності. Спершу було складно спостерігати за тим, як інші люди насолоджуються коктейлем чи пивом. Але тепер, тверезому парубку, мені легше було усвідомити, які дурниці я міг паякати, коли випивав. Чим більше часу минало, тим більше сил прибувало до мене. «Не пити» перетворилося на звичку — звичку, яку я собі радо залишив.

Покинути пити було одним із найважчих рішень з усіх, які я приймав у своєму житті. Якби не воно, жодне з наступних, описаних у цій книзі, не було би можливим. Проте без досвіду перших сорока років моє рішення покинути пити також не було би можливим. Більша частина рис мого характеру та більшість переконань сформувалися протягом тих перших чотирьох десятиків. На моєму шляху були виклики, боротьба й невдачі. І він є свідомством сили любові, сили віри, а також тієї істини, що люди можуть змінюватися. А понад те, моя подорож ще й була цікавою.

Я — перший син Джорджа та Барбари Буш. Мій батько носив військову форму під час Другої світової війни, а щойно повернувшись додому, він одружився зі своєю коханою й швидко створив молоду родину. Історія моїх батьків була такою ж, як і у багатьох молодих пар їхнього покоління. Але було в Джорджі Г. В. Бушеві щось особливе.

Коли стався напад на Перл-Харбор, тато навчався у випускному класі школи. Його вже були прийняли до Єльського університету. Проте він вступив до ВМС у свій вісімнадцятий день народження і

невдовзі став наймолодшим із бойових пілотів. Перед тим як відправитися на Тихий океан, він закохався у вродливу дівчину, яку звали Барбара Пірс. І одразу сказав друзям, що одружиться з нею. Він написав її ім'я на фюзеляжі свого літака — як нагадування про це.

Одного вересневого ранку 1944 року батько виконував бойовий рейд над зайнятим японцями островом Тітідзіма. Його ТВМ «Евенджер» (американський торпедоносець-бомбардувальник, розроблений для ВМС і Корпусу морської піхоти США. — Прим. пер.) був підбитий ворожим вогнем, але тато продовжував летіти — пікіруючи зі швидкістю двісті миль¹ на годину, — аж поки скинув свої бомби, вразивши ціль. Тоді вже він гукнув своїм товаришам, щоби стрибали з парашутами, а слідом і сам зробив те саме. Опинившись на самоті в південній частині Тихого океану, він підплив до крихітного шматка гуми — надувного плотика, який до того був подушкою його сидіння. Коли тата врятували, підібравши на підводний човен, йому сказали, що він може повертатися додому. Але натомість він повернувся назад до своєї ескадрильї. Його служба завершилася якраз перед Різдвом, а вже 6 січня 1945 року в містечку Рай, що в штаті Нью-Йорк, він одружився з мамою у церкві, до якої ходила її родина.

Після війни батьки переїхали до Нью-Гейвена, щоби тато міг учитися в Єльському університеті. Він був хорошим спортсменом — першим бейсменом і капітаном бейсбольної команди. Мама приходила майже на кожну гру, навіть протягом весни 1946 року, коли була вагітна мною. На її щастя, просто за домашньою базою на стадіоні малося єдине вдвічі ширше за звичайне сидіння, колісь поставлене для професора права Вільяма Говарда Тафта².

Тато відзначився й у навчанні, університет він закінчив членом студентського братства «Фі-Бета-Каппа» всього лише за два з половиною роки. Я відвідав його випускну церемонію у мамі на руках, проспавши більшу частину урочистостей. І то був не останній раз, коли я спав під час лекції в Єлі.

Через багато років потому мільйони американців дізнаються про батькову біографію. Але я знав її напам'ять від самого початку. Один із моїх перших спогадів — я сиджу на підлозі з мамою й розглядаю альбоми. Вона показує мені фотографії тата, коли він навчався на пілота у Корпусі Крісті³, газетні вирізки з репортажами

¹ 1 миля = 1,609344 кілометра.

² *William HoWard Taft* (1857 — 1930) — 12-й президент США у 1909 — 1913 роках, після президентства працював у Єлі, який сам колись закінчив і був чемпіоном університету з боротьби у надважкій категорії (тут і далі у нумерованих виносках — коментарі редактора, коментарі помічені * належать автору).

³ *Corpus Christi* — портове місто в Техасі, неподалік якого з 1938 року діє авіаційна база військово-морських сил США.

про бейсбольні матчі, в яких він грав у студентській Світовій серії, і відому світліну, на якій він із Бейбом Рутон⁴ в колі подач на Єльському бейсбольному полі. Я зосереджено розглядав фотографії з їхнього весілля: офіцер авіації військово-морських сил і його усміхнена молода наречена. Найбільше мені подобалася та сторінка альбому, де було прикріплено шматок гуми від плотика, який урятував татові життя в Тихому океані. Я приставав до батька, бажаючи розповісти мені про війну. Він відмовлявся, не бажаючи хвалитися. Але розповідала мама. Вона обожнювала тата, і я також. Коли я подорослішаю, з'являться інші особистості, якими я захоплюватимуся. Але мені ніколи не доводилося шукати прикладу для наслідування. Я був сином Джорджа Буша.

Коли тато закінчив університет у 1948 році, більшість знайомих уважали, що він подасться на Волл-стріт. Зрештою, його батько був партнером в успішному інвестиційному фонді. Але тато хотів почати все з нуля, самостійно. Тож вони з мамою завантажилися до свого червоного «Студебекера» і попрямували на захід. Я завжди захоплювався ними й тим, що вони пішли на ризик, і завжди був вдячний за те, що вони оселилися саме в тому місці. Одна з найважливіших успадкованих мною цінностей — це те, що я виростав у Західному Техасі. Ми прожили свій перший рік у промисловому місті Одесі, де було лише декілька мощених вулиць і куди часто навідувалися пило-ві бурі. Ми мешкали в крихтній квартирці й ділили ванну із — залежно від того, кого було запитати — однією чи двома пов'язями. Тато працював на найнижчій сходинці нафтопромислової компанії. До його обов'язків входило підмітання складів і фарбування насосів для нафтових свердловин. Одного разу якийсь робітник запитав тата, чи той учився в університеті. Тато відповів, що так, і, раз уже про це зайшлося, додав, що закінчив Єльський університет. Той чоловік задумався на мить і відповів: «Ніколи не чув про такий».

Після короткого перебування в Каліфорнії у 1950 році ми повернулися назад до Західного Техасу. Оселилися в Мідленді — саме це місто постає в моїх спогадах, коли я думаю про дитинство. Мідленд розташований за двадцять миль на схід від Одеси. Місцевих дерев там не існувало. Земля була пласка, суха й укрита курявою. Під нею містилося море нафти.

⁴ George «Babe» Ruth (1895 — 1948) — видатний бейсболіст, числиться у трійці найкращих спортсменів США XX століття.

Мідленд був столицею Пермського басейну⁵, з якого добувалося близько 20 відсотків американської нафтової продукції в 1950-х. Місту був притаманний дух незалежності, підприємливості. У ньому існувала жорстка конкуренція, особливо в нафтовому бізнесі. Але було там також відчуття спільноти.

Будь-хто міг досягти висот, будь-хто міг пролетіти. Батьки моїх друзів виконували різну роботу. Один фарбував будинки. Інший був хірургом. Ще один заливав цемент. Десять кварталів від нас жив будівельник, містер Гарольд Велч. Минуло чверть століття, поки я познайомився з ним і почав залицятися до його чарівної доньки, Лори Лейн.

Життя у Мідленді було простим. Ми з друзями — Майком Проктором, Джо О'Нілом, Робертом Мак-Клескі — їздили на велосипедах, ходили в скаутські походи, а ще я продавав цукерки *Life Savers* від дверей до дверей заради благодійності. Ми з товаришами годинами грали в бейсбол, аж поки мама не гукала мене через паркан із нашого подвір'я, щоби йшов вечеряти. Я страшенно тішився, коли виходив пограти тато. Він славився тим, що вмів ловити поп-апи⁶ за спиною — то був трюк, якого він навчився в коледжі. Ми з друзями намагалися його наслідувати. Але все закінчувалося тим, що на наших плечах набиралися купи синців.

Один із моментів, якими я найбільше пишався в ранньому віці, відбувся, коли мені було одинадцять років. Ми з татом грали в кетч на подвір'ї. Він жбурнув мені швидкий м'яч, який я впіймав у рукавицю.

— Синку, ти вже дозрів, — сказав він. — Я можу кидати тобі так сильно, як тільки захочу.

То були затишні, безтурботні роки. Описуючи їх зараз, мені хочеться назвати той період ідилією. Увечері по п'ятницях ми вболівали за «Бульдогів», команду середньої школи Мідленда. У неділю вранці ходили до церкви. Ніхто не замикав дверей своїх будинків. Через багато років потому, коли я говорив про «американську мрію», то уявляв собі саме Мідленд.

Та раптом у це щасливе життя увірвався гострий смуток. Навесні 1953 року лікарі поставили моїй трирічній сестричці Робін діагноз: лейкемія — форма раку, яка на той час не піддавалася лікуванню. Мої

⁵ Пермський басейн — загальна назва для територій багатих на корисні копалини, що утворилися в пермський період палеозойської ери.

⁶ М'яч у бейсболі, який злетів угору «свічкою» і падає майже вертикально.

батьки поклали її до Протиракового центру імені Слоан-Кеттерінг у Нью-Йорку. Вони сподівалися на диво. Вони також знали, що дослідники вчитимуться, спостерігаючи за хворобою моєї сестрички.

Мама провела багато місяців біля ліжечка Робін. Тато мотався туди-сюди між Техасом і Східним узбережжям. Я жив у друзів моїх батьків. Коли тато бував удома, він дуже рано прокидався і йшов на роботу. Пізніше я довідався, що кожного ранку, о 6:30, він йшов до церкви, щоби помолитися за Робін.

Мої батьки не знали, як сказати мені, що моя сестричка помирає. Просто казали, що вона хворіє там, на сході. Одного дня учитель Мідлендської початкової школи імені Сема Х'юстона⁷ попросив мене з моїм однокласником віднести магнітофон в інше крило школи. У той час, коли ми тягнули той громіздкий пристрій, я побачив, що коло школи на нашому сімейному «Олдсмобілі» горохового кольору припаркувалися мама з татом, і це мене шокувало. Я міг би поклястися, що побачив біляві кучерики Робін у вікні. Я побіг до машини. Мама міцно мене обійняла. Я заглянув на заднє сидіння. Робін там не було. Мама прошепотіла:

— Вона померла.

Поки ми їхали додому, я вперше в житті бачив, як мої батьки плачуть.

Смерть Робін і мене також засмутила — так, як вона могла засмутити семирічного хлопчика. Я сумував, бо втратив сестричку й свою майбутню подружку в забавках. Я сумував, бо бачив, як боляче моїм батькам. Минуло ще багато років, аж поки я зміг усвідомити різницю між власним смутком і тим невимовним болем, який переживали тоді мої батьки через утрату своєї донечки.

Період після смерті Робін став початком нових, більш близьких стосунків між мамою і мною. Тата часто не було вдома — він їздив по роботі, а я проводив майже весь свій час із ненею, виявляючи їй свою любов і намагаючись розвеселити її своїми жартами. Одного дня вона почула, як Майк Проктор постукав у двері й запитав мене, чи можу я вийти, з ним побавитися.

— Ні, — відповів я йому. — Я маю залишатися з мамою.

Якийсь час після смерті Робін я почувався єдиною дитиною в родині. Братик Джеб, на сім років молодший за мене, був іще не-

⁷ *Samuel Houston* (1793 — 1863) — перший президент Республіки Техас, а після її приєднання до США — губернатор штату.

мовлям. Два мої наймолодші брати, Ніл та Марвін і наша сестричка Доро, народилися пізніше. Я підростав, і мама продовжувала відігравати надзвичайно важливу роль в моєму житті. Вона була вожатою молодших скаутів і возила нас, сама сидючи за кермом, до Карлсбадських печер⁸, де ми гуляли між сталактитами та сталагмітами. Будучи мамою гравця Малої ліги⁹, вона вела рахунки кожної гри. Вона возила мене машиною до найближчого ортодонта в Біг-Спрінг¹⁰, намагаючись по дорозі навчати мене французької. Я досі пам'ятаю, як ми їхали через пустелю, а я повторював: «*Ferme la bouche... ouvre la fenêtre*». Ох, якби ж то Жак Ширак міг мене тоді бачити.

Разом із тим я перейняв багато рис характеру моєї мами. У нас однакове почуття гумору. Ми любимо підколювати, щоби показати свою прихильність, а інколи щоби щось довести. Ми обоє маємо запальну вдачу. А ще ми інколи можемо бути безпардонними — це та риса, через яку ми час від часу потрапляємо в халепи. Коли я балотувався на пост губернатора штату Техас, то сказав, що маю очі свого татка й рот своєї мами. Це було сказано, щоби розсмішити людей, але то була правда.

Бути сином Джорджа та Барбари Буш означало жити згідно з високими очікуваннями, але не з такими, як згодом вважали багато людей. Мої батьки ніколи не проектували своїх мрій на мене. Якщо вони й сподівалися, що я стану великим пітчером, чи політичним діячем, чи художником (ніяких шансів), то ніколи не казали мені про це. Їхнє розуміння батьківства полягало в тому, щоби дарувати любов і заохочувати мене прокладати власну стежку в житті.

Так, вони накладали певні обмеження на мою поведінку, і траплялося таке, що я їх переступав. Мама була домашнім інспектором. Вона могла сильно розпалитися, а оскільки в нас дуже схожі характери, я знав, як її роз'ятрити. Я ставив із себе мудрагелика, і вона мені це дозволяла. Якщо ж я опускався, як вона це називала, до срамоти, мені доводилося мити собі рот милом. Таке траплялося не раз. У більшості випадків я не намагався спровокувати її. Я був живим хлопчаком, який старався знайти свій власний шлях у житті, як і вона шукала свій, будучи мамою. І я лише наполовину жартую, коли кажу, що відповідальність за її посивіле волосся лежить на мені.

⁸ *Carlsbad Caverns* — національний парк з однойменною великою печерою в південно-східній частині штату Нью-Мексико.

⁹ *Little League* — заснована у 1938 році безприбуткова організація, що влаштовує американські та світові чемпіонати з бейсболу та софтболу; в її різних дивізіонах виступають діти від 4 до 18 років.

¹⁰ *Big Spring* — адміністративний центр округу Говард, найбільше з найближчих до Мідленда міст.

Постаршавши, я усвідомив, що любов моїх батьків була безоглядною. Я знаю це, бо перевірів на собі. Я двічі потрапляв в аварію на машині, коли мені було чотирнадцять — законний вік для водіння в ті часи. Мої батьки не стали менше мене любити. Я позичив татову машину, бездумно здав назад і їй відірвало дверцята. Я налив горілку до акваріума і таким чином убив золоту рибку своєї маленької сестрички Доро. Час від часу я бував похмурим, прискіпливим і зухвалим. Та, незважаючи на все це, мої батьки продовжували мене любити.

Врешті-решт їхня терпляча любов уплинула на мене. Коли ти розумієш, що отримуєш безоглядну любов, немає сенсу бунтувати чи боятися невдач. У мене була свобода дослухатися до своїх інстинктів, насолоджуватися життям і любити своїх батьків так само сильно, як вони любили мене.

Одного дня, невдовзі після того як я навчився водити машину, коли тато був у відрядженні, мама покликала мене до своєї спальні. В її голосі звучала тривога. Вона наказала мені негайно відвезти її до лікарні. Я запитав, що трапилося. Вона відповіла, що розкаже в машині.

Коли я виїхав із подвір'я, вона попросила їхати спокійно та уникати ям на дорозі. Тоді розповіла мені, що в неї щойно був викидень. Мене це ошелешило. Я не очікував, що мама коли-небудь обговорюватиме зі мною таку тему. А також не чекав, що побачу залишки плоду, які вона склала в банку, щоби відвезти в лікарню. Я пам'ятаю, як подумав тоді: «А там було людське життя, мій маленький братик чи сестричка».

Маму зареєстрували в лікарні і забрали в оглядовий кабінет. Я ходив коридором вперед і назад, щоби заспокоїтися. І коли черговий раз проходив повз якусь літню жіночку, вона сказала:

— Не хвилюйся, голубе. З твоєю дружиною все буде добре.

Коли мене впустили в палату до мами, лікар сказав, що з нею все буде гаразд, але їй потрібно залишитися тут на ніч. Я розповів мамі, що сказала мені та жінка в коридорі. Вона засміялася своїм чудовим, дзвінким сміхом, і я повернувся додому, почуваючись значно краще.

Наступного дня я знову поїхав до лікарні, щоби забрати маму. Вона подякувала мені за те, що я такий уважний та відповідальний. Вона також попросила мене нікому не розповідати про викидень, оскільки вважала, що це внутрішньосімейна справа. Я виконував її волю, аж поки вона дала мені дозвіл на те, щоби поділитися тією історією у цій книзі. Те, що я зробив для своєї мами в той день, було дрібничкою, але вона важила для мене дуже багато. Це допомогло мені поглибити особливий зв'язок між нами.

Коли я виростав у Техасі, решта родини Буш була для мене частиною якогось геть іншого світу. Коли мені було близько шести років, ми навідалися до татових батьків, які жили в Гринвічі, штат Коннектикут. Мене запросили повечеряти з дорослими. Мені треба було надягти піджак і краватку — хоча в Мідленді я так одягався виключно тоді, коли йшов до недільної школи. Стіл був елегантно накритий. Я ніколи не бачив так багато ложок, виделок і ножів — ще й так рівненько покладаних. Жінка, вдягнена в чорну сукню і білий фартух, подала мені дивного вигляду червоний суп із білою плямою посередині. Я спробував скуштувати. Смак був жахливим. Дуже скоро всі погляди зосередилися на мені — дорослі чекали, коли я доім цей делікатес. Мама заздалегідь була попередила мене, що я мушу їсти все без жодних нарікань. Але забула сказати шеф-кухареві, що виростила мене на сендвічах з арахісовим маслом і джемом, а не на борщі.

Від тата я багато чув про своїх дідуся та бабусю. Мій дідусь, Прескотт Буш, був височенним чоловіком — 6,4 фута (близько двох метрів. — **Прим. пер.**), мав заразливий сміх і багатогранний характер. Він був знаний у Гринвічі як успішний бізнесмен, безсумнівно чесна людина та лідер місцевої громади. Він також був видатним гольфістом і президентом Американської асоціації гольфу, а також одного разу пройшов дистанцію у Відкритому змаганні з бейсболу для літніх гравців (*U.S. Senior Open*) за шістдесят шість ударів.

У 1950-му дідо, як ми його називали, балотувався в Сенат. Для перемоги йому не вистачило всього лише тисячі з чимось голосів, і він зарікся мати справу з політикою в майбутньому. Але через два роки республіканці Коннектикуту переконали його спробувати ще раз. І цього разу він переміг.

Коли мені було десять років, я поїхав в гості до діда у Вашингтон. Вони з бабусею взяли мене на зустріч, яка відбувалася в домі однієї з Джорджтаунських родин¹¹. Я собі вештався між дорослими, але тут дідо схопив мене за руку.

— Джорджі, — сказав він. — Я хочу, щоби ти познайомився з однією людиною.

Дідо підвів мене до велетенського чоловіка, єдиного у цій кімнаті, який був таким же високим, як і він сам.

— У мене тут один із твоїх виборців, — сказав дідо тому панові. Здоровенна долоня поглинула мою.

¹¹ *Georgetown* — найстаріший, елітний район Вашингтона.

— Приємно познайомитися, — промовив дідів колега, лідер сенатської більшості Ліндон Б. Джонсон.

Мій дідусь міг бути дуже суворим. Він належав до тих людей, які вважали, що «дітей не має бути ані видно, ані чути», що було абсолютно незрозумілим для такого малого балакучого всезнайка, яким був я. Дідо встановлював дисципліну швидко й твердо, як мені про це стало відомо, коли він наздогнав мене в кімнаті, після того як я потягнув за хвоста його улюбленого собаку. У той час він видався мені страшним. Згодом, через багато років, я дізнався, що цей імпульсивний чоловік мав м'яке серце: мама розповідала, як він утішав її, як вибирав красиве місце для могилки Робін на цвинтарі в Гринвічі. Коли мій дідусь помер у 1972 році, його поховали коло неї.

Тато любив і поважав свого батька; він обожнював свою маму. Дороті Вокер Буш була схожою на ангела. Ми називали її «буся», і вона, мабуть, була наймилішою людиною, яку я будь-коли зустрічав. Пригадую, як вона вкладала мене в ліжечко, коли я був маленьким, і лоскотала мені спинку, поки ми промовляли вечірні молитви. Вона була скромною і вчила нас ніколи не хвалитися. Вона дожила до того часу, коли тато став президентом, і померла у віці дев'яносто одного року, за декілька тижнів після його поразки в 1992-му. Тато був коло неї в її останні хвилини. Вона попрохала його почитати їй із Біблії, що лежала біля її ліжка. Коли він відкрив її, стосик старих паперів випав із-поміж сторінок. То були листи, які тато писав їй багато років тому. Вона берегла їх усе своє життя і хотіла, щоб вони були біля неї наприкінці її днів.

Батьки моєї мами жили в Раї, у штаті Нью-Йорк. Її матір, Поліна Робінсон Пірс, пішла з життя, коли мені було три роки. Вона загинула в автокатастрофі, коли мій дідусь Марвін, який вів машину, потягнувся рукою вниз, щоб з горнятка не виллялася гаряча кава. Машина з'їхала з дороги й врізалася в кам'яну стіну. Мою маленьку сестричку назвали на честь бабусі.

Мені дуже подобався мамин батько, Марвін Пірс, якого кликали Монахом. Він відзначився у чотирьох видах спорту в Університеті Маямі, в Огайо, що в моїх юних очах створювало навколо нього якусь містичну ауру. Він був президентом компанії «Мак-Колл» (американське видавництво, яке випускало декілька популярних журналів. — **Прим. пер.**) і далеким родичем президента Франкліна Пірса¹². Я запам'ятав його як лагідну, терплячу й скромну людину.

Мої подарожі на схід подарували мені два важливі уроки: перше — це те, що я міг почуватися добре в будь-якому середовищі. Друге — що мені насправді подобається жити в Техасі. Звісно, в

¹² *Franklin Pierce* (1804 — 1969) — 14-й президент США у 1853 — 1857 роках.

перебуванні на Східному узбережжі була одна велика перевага: я міг дивитися бейсбольні ігри Головної бейсбольної ліги. Коли мені було близько десяти років, мій добрий дядечко Бакі, татів наймолодший брат, узяв мене на гру «Нью-Йорк джаєнтс», яка відбувалася на стадіоні «Поло Граундс». Я досі пам'ятаю той день, як дивився на свого героя, Віллі Мейза, який грав аутфілдером.

П'ять десятків років потому я знову побачив Віллі, коли він виступав у якості почесного члена комісії на молодіжній грі з тиболу (спортивна гра, яка базується на правилах бейсболу й розроблена для дітей для розвитку в них бейсбольних навичок. — Прим. пер.), що проходила на Південній галявині Білого дому. Йому було сімдесят п'ять років, але в моїх очах він залишався тим самим юнаком на прізвисько Скажи-Привіт-Хлопче (*Say Hey Kid*). У той день я сказав маленьким бейсболістам:

— Я мріяв стати Віллі Мейзом свого покоління, але так і не навчився відбивати кручений м'яч. Тож усе закінчилося тим, що я став президентом.

У 1959 році моя родина переїхала з Мідленда до Х'юстона — за 550 миль від нашого міста, на інший кінець штату. Тато вже був генеральним директором компанії, яка працювала в перспективній області морського буріння, тож йому було зручніше жити неподалік бурових вишок у Мексиканській затоці. Наш новий будинок стояв у лісистій місцевості з буйною рослинністю, де часто вирували шквальні дощі. Повна протилежність до мідлендського клімату, де шквальними бувають хіба що пилові бурі. Переїзд я сприйняв нервово, але Х'юстон виявився захоплюючим містом. Там я навчався грати у гольф, пішов до приватної школи, яка називалася Кінкейд, у мене з'явилися нові друзі. На той час відмінності між Мідлендом і Х'юстоном здавалися величезними. Але в порівнянні з тим, що на мене чекало попереду, це були лише квіточки.

Одного дня після уроків мама чекала мене на нашому заїзді. Я тоді вчився вже у дев'ятому класі, і мами ніколи не виходили назустріч своїм дітям до автобуса — принаймні, моя мама не виходила. Вона була явно чимсь приємно схвильована. Коли я зійшов з автобуса, вона видала свою радість на-гора:

— Мої вітання, Джордже, тебе прийняли в Андовер!

То була гарна новина для неї. Щодо себе я не був настільки впевнений.

Минулого літа тато був возив мене подивитися його альма-матер, Академію Філіпса в Андовері, штат Массачусетс. Вона дуже відрізнялася від того, до чого я звик. Більшість тамтешніх гуртожитків були великими цегляними будівлями, розташованими навколо квадратних дворів. Усе виглядало схожим на коледж. Мені подобалося в Кінкейді, але рішення було ухвалене. Андовер був сімейною традицією. Я їхав туди.

Першим викликом, який стояв переді мною, було пояснити друзям у Техасі мій від'їзд до Андовера. У ті часи у більшості старшокласників Техасу, які від'їжджали продовжувати навчання деінде, малися проблеми з дисципліною. Коли я розповів друзові, що поїду вчитися в пансіонат у Массачусетсі, у нього виникло лише одне запитання:

— Буше, що ти накоїв?

Приїхавши до Андовера восени 1961 року, я подумав, що мій друг, мабуть, був недалеко від істини в своїх здогадах. Ми носили краватки під час занять, у їдальні, на обов'язкових церковних службах. Узимку там було неначе в Сибіру. Для мене, жителя Техасу, відкриттям стали чотири нові пори року: крижаний сніг, свіжий сніг, талий сніг і сірий сніг. Там не було жінок, окрім тих, які працювали в бібліотеці. З часом вони почали виглядати в наших очах кінозірками.

Школа стала для мене серйозним академічним викликом. Переїзд до Андовера залишався найскладнішим з усього, що я робив, аж до того моменту, коли я, майже сорок років потому, балотувався на президентський пост. У навчанні я відставав від інших учнів, тому мусів гризти граніт науки, як навіжений. У перший рік навчання світло в наших кімнатах у гуртожитку гасили о десятій вечора, тож багато ночей я провів за читанням при тьмяному світлі з коридору, яке пробивалося під наші двері.

Найтяжче мені давалася мова й література. В одному з перших творів я написав про смуток від втрати своєї сестри Робін. Я вирішив, що мушу вжити якесь краще слово, ніж «сльози». Зрештою, я перебував на Східному узбережжі й мав принаймні спробувати проявити витонченість. Тож я дістав Словник Рожея¹³, який мама впхнула до моєї валізи, і написав: «Терзання стікали по моїх щоках». (Слово *tear* («сльоза») у своєму іншому значенні «шматувати, рвати» має синонім *lacerate* («терзати»). Автор натрапив саме на друге слово й ужив його. — Прим. пер.)

Коли мені повернули роботу, я побачив величезний нуль, намальований на титульній сторінці. Я відчув себе приголомшеним і

¹³ *Roget's Thesaurus* — постійно оновлюваний ідеографічний словник, створений англійським лікарем і лексикографом Пітером Рожеєм (1779 — 1869).

приниженим. У мене завжди були непогані оцінки в Техасі, тож це стало моїм першим академічним провалом. Я зателефонував батькам і сказав їм, що почуваюся нещасним. Вони заохочували мене залишитися. Я вирішив, що прорвуся. Я не був із тих людей, які паують перед труднощами.

Моя соціальна адаптація відбулася швидше, ніж академічна. В Андовері зібрався невеличкий гурт хлопців із Техасу, включно з парубком із Форт-Ворта, якого звали Клей Джонсон. Ми з ним розмовляли однією мовою і тісно здружилися. Скоро я розширив своє коло спілкування. Для юнака, зацікавленого в людях, Андовер був хорошим «пасовиськом».

Я відкрив для себе, що маю гарні організаторські здібності. Під час останнього року навчання в Андовері я призначив себе комісаром нашої ліги зі стікболу (вулична версія гри в бейсбол. — Прим. пер.). Я назвався Твідом Бушем — то була жартівлива алюзія на відомого колись нью-йоркського політичного ділка. Призначив собі людей до кабінету помічників, включно з головним арбітром і психологом ліги.

Ми розробили детальні правила гри та систему плей-оффів. Туди не допускалися спортсмени й команди, які не пройшли загальної кваліфікації на змагання; я — пурист.

Ми також почали роздруковувати ідентифікаційні картки учасників ліги, які могли разом прислужитися як фальшиві посвідчення особи. Схему розкрило шкільне керівництво. Мені наказали припинити цю справу й уникати такої діяльності надалі, що я й зробив. Останній мій учинок на посаді комісара полягав у тому, що я назначив свого наступника — двоюрідного брата Кевіна Рафферті¹⁴.

У той самий випускний рік в Андовері в мене був учитель історії, якого звали Том Лайонз. Йому подобалося привертати до себе увагу, тарабанячи однією зі своїх милиць по дошці. Містер Лайонз колись грав у футбол в Університеті Брауна¹⁵ — до того, як його тіло уразив поліомієліт. Він був для мене яскравим прикладом для наслідування. Його лекції оживляли історичних героїв, особливо це стосувалося президента Франкліна Делано Рузвельта. Містер Лайонз захоплювався політикою ФДР і, гадаю, черпав натхнення з тріумфу президента Рузвельта над своєю хворобою.

Містер Лайонз поставив переді мною дуже високу планку. Він кидав виклик, але він і допомагав розвиватися. Він лякав, і він хвалив. Він вимагав від мене дуже багато, і завдяки йому в мені виросла любов до історії на все життя. Через багато років я запросив міс-

¹⁴ Відомий кінорежисер і продюсер.

¹⁵ *Brown University* — заснований у 1764 році університет із дуже високою репутацією.

тера Лайонза до Овального кабінету (робочий кабінет президента США у Білому домі. — Прим. пер.). Для мене то був особливий момент: учень, який творить історію, стояв поруч із чоловіком, який їй його колись навчав.

Коли перебування в Андовері добігало кінця, настав час подавати документи в університет. І перше, що спадало мені на думку, був Єль. Зрештою, я там народився. Найбільше часу в мене пішло на заповнення блакитного папірця — тієї частини анкети, у якій потрібно було перерахувати родичів, котрі були випускниками цього вишу. Його закінчували мій дідусь і тато. А ще всі його брати. І всі мої двоюрідні брати. Троюрідних я був змушений вписувати вже на звороті картки.

Незважаючи на такий об'ємний список родичів, я мав сумніви, що мене приймуть. Оцінки та результати тестів у мене були пристойними, та все одно нижчими, ніж у багатьох інших моїх однокласників. Директор Андоверської школи Дж. Гренвіл Бенедикт був реалістом. Він порадив мені «добре підстрахуватися» на випадок, якщо нічого не вийде з Єлем. Я подав документи й до іншого хорошого закладу, Техаського університету в Остіні, і поїхав оглянути його з татом. Я вже почав уявляти себе тамтешнім студентом якогось курсу підвищеної складності, називаючи це своїм «планом Б».

Я був вражений, коли одного дня знайшов у поштовій скриньці тлустий конверт, у якому були документи, що засвідчували: мене прийняли до Єльського університету! Рекомендацію написав мені містер Лайонз, і я тоді міг лише здогадуватися — що ж він таке особливе там написав. Клей Джонсон відкрив свого листа з повідомленням про прийом до університету в той самий час. Щойно ми домовилися, що житимемо в одній кімнаті, рішення було ухвалене.

Від'їзд із Андовера нагадував стягнення з себе гамівної сорочки. Моя університетська філософія полягала в старій банальній фразі: працюй на повну і відпочивай на повну. Я утвердився в першому й досяг серйозних успіхів у другому. Став членом братства «Дельта-Каппа-Епсілон», грав у регбі та займався іншими видами спорту, наїжджав машиною до дівочих коледжів і проводив багато часу

в дружніх тусовках. Мій бурхливий характер час від часу заносив мене у якісь пригоди. Під час останнього навчального року ми поїхали в Принстон на футбольний матч. Натхненний перемогою Єлю — і більш ніж просто серйозним алкогольним сп'янінням, — я очолив групу, що вибігла на поле, щоби перекинути стояки воріт. Вірним фанатам Принстона це не сподобалося. Я вже сидів на верхній перекладині, коли охоронець стягнув мене звідти. Тоді мене провели через усе футбольне поле й посадили в поліцейську машину. Мої товариші з Єлю почали розхитувати машину й кричати: «Свободу Бушу!».

Передчуваючи серйозні неприємності, мій друг Рой Остін — дужий парубок з острова Св. Вінсента, який був капітаном команди Єлю з європейського футболу, — гаркнув, щоби натовп розступився. А тоді встрибнув до тієї машини. Коли ми приїхали до поліцейської дільниці, нам наказали покинути територію університету й більше ніколи не повертатися. Минуло вже дуже багато років, а я досі не навідався до Принстона знову. А щодо Роя, то він продовжував відточувати свої дипломатичні здібності. І через сорок років я призначив його послом США в Тринідаді й Тобаго.

У Єлі мене абсолютно не цікавила роль університетського громадського діяча. Хоча час від часу мені доводилося брати участь у політиці університету. Восени, коли я був на першому курсі, тато балотувався на сенаторський пост, його конкурентом був демократ на ім'я Ральф Ярборо. Тато отримав більше голосів, ніж будь-який інший кандидат від республіканців за всю історію Техасу, але важко було змагатися із блискучою загальнонаціональною перемогою президента Джонсона. Незабаром після виборів я пішов познайомитися з університетським священиком, якого звали Вільям Слоун Коффін. Він пам'ятав тата ще з його університетських часів, тож я гадав, що він зможе мене підбадьорити. Але натомість він сказав, що тата «переміг кращий чоловік».

Його слова були жорстоким ударом для мене — вісімнадцятирічного хлопчини. Коли цю історію надрукували в газетах, більш ніж за тридцять років потому, Коффін надіслав мені листа, в якому писав, що шкодує про ті слова, якщо він дійсно їх говорив. Я прийняв його вибачення. Але та його фарисейська репліка стала для мене першим досвідом того, з чим мені потім, під час мого президентства, не раз доведеться стикатися з боку багатьох університетських професорів.

Єль був місцем, де я мав можливість усвідомити й розвинути свої захоплення. Широкий спектр вибраних мною курсів уключав астрономію, містобудування, доісторичну археологію, шедеври іспанської літератури, а також — досі один із моїх улюблених предме-

тів — японські хайку. Я також відвідував лекції з курсу політичної науки — масові комунікації, — де зосереджувалися на темі «змісту та впливу мас-медіа». Там я набрав усього 70 балів — і це, можливо, пояснює, чому протягом років мої стосунки з медійниками були такими хисткими.

Моєю найбільшою пристрастю була історія, її я й вибрав своєю основною спеціалізацією. Мені подобалося слухати лекції таких професорів, як Джон Мортон Блум, Гаддіс Сміт і Генрі Тернер. Одна з перших тем стосувалася французької революції.

— Я працюю з минулим, — полюбляв казати професор Стенлі Меллон.

Він захоплююче переповідав історії про Присягу в залі для гри в м'яч, терор Робесп'єра, діяльність Наполеона. Мене приголомшило те, що ідеї, які надихнули Революцію, були відкинені, тільки-но влада зосередилася в руках декількох людей.

Одним із курсів, які мені найбільше запам'яталися, була історія Радянського Союзу, яку викладав лектор зі Східної Німеччини на ім'я Вольфганг Леонгард. Пан Леонгард ще хлопчиком утік із нацистської Німеччини і виріс у Радянському Союзі, де його маму арештували під час сталінських репресій. Цього чоловіка школили на комуністичного чиновника, але він утік на Захід. Зі своїм сильним німецьким акцентом він розповідав про показові судові процеси, про масові арешти та поширену практику позбавлення громадянських прав. Після його лекцій я назавжди змінив свою думку про Радянський Союз і комуністичний рух. Цей історичний курс дав мені перші уявлення про війну тиранії проти свободи, про битву, думки про яку не покидали мене все життя.

Протягом свого випускного року я відвідував курс, який називався «Історія та практика американського ораторства», — його викладав професор Роллін Г. Остервайс. Ми читали відомі американські промови, починаючи від запальних проповідей колоніального проповідника Джонатана Едварда й до виступу президента Рузвельта «День ганьби», із яким він звернувся до людей після подій у Перл-Харборі. Мене вразило, що слова мають таку силу у формуванні історії. Я написав роботу, де проаналізував промову про Новий Південь журналіста з Джорджії Генрі В. Грейді¹⁶, і накинув план чотирихвилинного спічу на користь висунення Карла Ястремські, зірки Ред Сокс, на мера Бостона¹⁷. Професор Остервайс навчав нас, як будувати промову: вступ, три основних пункти, коротке

¹⁶ *Henry Woodfin Grady* (1850 — 1889) — журналіст і оратор, який своєю діяльністю після Громадянської війни сприяв інтеграції штатів Конфедерації з рештою США.

¹⁷ Гравець бейсбольної команди «Бостон Ред Сокс» *Carl Yastrzemski* ніколи не балотувався на мера, тож то була чисто теоретична студентська робота.

резюме, висновок. Я пам'ятав цю його модель усе своє життя, у якому, як виявилось, таки було трохи тих промов.

Нічого з цього не означає, ніби я був якимсь особливим, визначним студентом. Думаю, було би чесним зауважити, що мій тамтешній досвід був більш яскравим, аніж у моїх професорів. Одного разу Джона Мортон Блума запитали, що він може пригадати про свого знаменитого студента Джорджа В. Буша. Він відповів: «У мене немає навіть туманного спогаду про нього». Але сам я пам'ятаю професора Блума.

Мій випускний випав на час смуту. Того року в квітні вбили Мартіна Лютера Кінга-молодшого. Після цього були заворушення в Чикаго та Вашингтоні, що в окрузі Колумбія. А потім, за декілька днів до святкування випускного — ми з друзями саме поверталися з подорожі до північної частини штату Нью-Йорк, — ми почули по радіо, що вбили Боббі Кеннеді. Жодна людина в машині не промовила й слова. У нас було таке відчуття, що все розвалюється.

Під час нашого навчання в Єлі в студентському кампусі найчастіше обговорювалися громадянські права. Але в наш випускний рік інше питання сиділо в усіх у головах. Війна у В'єтнамі набирала обертів, і президент Джонсон увів військову повинність. У нас було два варіанти: йти в армію чи шукати способи уникнути призову. Мені було легко вирішувати. Я збирався йти служити. Мене виховав батько, який жертвував собою заради своєї країни. Мені було би соромно уникати виконання обов'язку.

Я скептично ставився до війни, але погоджувався з нею. Я скептично ставився до стратегії та людей в адміністрації Джонсона, які цю стратегію розробляли. Але я погоджувався з оголошеною метою тієї війни: зупинити розповсюдження комунізму. Одного осіннього дня мого випускного року я проходив повз вербувальний пункт, у вікні якого висів плакат із зображенням пілота реактивного літака. Пілотувати літаки, це могло б стати захоплюючим способом служби в армії. Я зареєструвався у пана вербувальника й заповнив анкету.

Приїхавши додому на Різдво, я розповів батькам про своє зацікавлення повітряно-військовими силами. Тато направив мене до чоловіка на ім'я Сід Еджер, колишнього пілота, в якого були хороші зв'язки в авіаційній спільноті. Він запропонував мені вступити до лав Техаської національної повітряної гвардії, де були потрібні пілоти. На відміну від військовослужбовців регулярної гвардії, пі-

лоти мусили відбути рік навчання, шість місяців спеціалізованих тренувань, а потім регулярно літати для підтримання свого статусу.

Мені сподобалася перспектива стати пілотом гвардії. Я набуду нових умінь. Якщо призвуть, полечу на війну. Якщо ні, матиму гнучкий графік, щоби займатися своїми справами. На тому етапі свого життя я не шукав собі кар'єри. Я розглядав перший десяток років після випуску як час для експериментів. Мені не хотілося, щоб якісь якорі тримали мене при одному місці. Якщо щось привертатиме мою увагу, я це спробую. Якщо ні, я продовжу рухатися далі.

Саме так я колись ставився до роботи в літній час. У 1963 році я працював в Арізоні, на ранчо з великою рогатою худобою. Старшим там був сивий дядько на ім'я Турман. Він полюблив казати про знайомих йому освічених людей: «Мудрий біля книжок, дурний при роботі». І я сповнився рішучості довести, що ця фраза мене не стосується. Інші літні канікули я проводив, працюючи на морській буровій платформі в Луїзіані, за торговельним столом у маклерській конторі, продаючи спортивні товари в компанії «Сірс Робак». Усюди мені траплялося чимало захоплюючих персонажів: ковбої та кажуні (своєрідна за культурою і франкомовним походженням субетнічна група в населенні сучасних США. — Прим. пер.), мужаї та різноробочі. Мені завжди здавалося, що за ті роки я отримав дві освіти: одну — в хороших навчальних закладах, іншу — від незламних людей.

Восени 1968 року я прибув до Джорджії, на базу військово-повітряних сил «Муді»¹⁸, вчитися на пілота. На початку навчання нас було приблизно сотня стажерів, але випустилося лише близько п'ятдесяти осіб. Відрахування тоді траплялися часто. Пригадую одного хлопчину з Нью-Йорка, який повернувся зі свого першого польоту на «Сесні-172»¹⁹ весь зелений, як його форма — крім того місяця, на яке він виблював свій обід.

Мій перший досвід у повітрі був не набагато кращим. Інструктор нюхом відчував невпевненість і не вірив у мовчазне наставництво. Під час одного з моїх перших польотів він несподівано вхопив штурвал, потягнув його назад до упору й спричинив зрив потоку. Ніс літака задерся вгору, він затремтів. Тоді інструктор різко штовхнув важіль вперед, і носова частина опустилася. Літак повернувся в правильне положення. Так тренер показав мені мій перший маневр вирівнювання літака після його звалювання з потоку. Він глянув на мене й сказав:

— Хлопче, якщо ти хочеш бути пілотом, то повинен контролювати цю машину і не дозволяти їй контролювати тебе.

¹⁸ Майор *George Moody* — один із піонерів військової авіації США, який загинув у 1941 році, випробовуючи новий тренувальний літак.

¹⁹ *Cessna 172 Skyhawk* — легкий одномоторний, чотиримісний літак, який випускається з 1956 року й донині.

Я поставився до цієї поради серйозно. Вивчив основи, потрібні для пілота, включаючи «петлі», «бочки» (фігура пілотажу, поворот літального апарата навколо поздовжньої вісі на 360 градусів і більше без зміни напрямку руху. — **Прим. пер.**) і прилади. Коли тато приїхав, щоби наколоти на мій мундир крилатий значок військово-повітряних сил, у мене було неймовірне відчуття досягнутої мети. Після льотної школи я переїхав до Х'юстона, де навчався керувати літаком-винищувачем F-102 на базі військово-повітряних сил «Еллінгтон»²⁰. F-102 був одномісним, одномоторним винищувачем-перехоплювачем. У той момент, коли ви, вируливши до кінця злітної смуги, вмикаєте форсаж і відчуваєте як реве двигун, немає жодного значення, хто ви і звідки: головне — зосередитися на процесі.

Мені страшенно подобалося літати, але вже в 1972 році почало бракувати відпочинку. Я розподіляв свої льотні години так, щоби вони випадали на вечори чи вихідні, а протягом тижня працював у агробізнесі. Мої обов'язки в офісі включали в себе проведення досліджень грибною галузі в Пенсільванії та відвідування розсадників, які придбала компанія. Не скажу, що ця робота була особливо захоплюючою.

Одного дня мені зателефонував друг, Джиммі Аллісон, політтехнолог із Мідленда, котрий керував успішною кампанією мого тата, коли той балотувався в Палату представників США в 1966 році. Джиммі розповів мені про можливість узяти участь у кампанії Реда Блаунта — той планував балотуватися до Сенату від штату Алабама. Це мені здалося цікавим, та й я вже був готовим рухатися далі.

Мій командир, підполковник Джеррі Кілліан, дозволив мені перевестися в Алабаму з тією умовою, що там я буду налітувати необхідні години. Я поінформував керівників гвардії в Алабамі, що мені доведеться пропустити кілька польотів на період проведення кампанії. Вони сказали, що я зможу відлітати пропущені години після виборів, що я й зробив. А потім якось більше не думав про це протягом наступних декількох десятиліть.

На жаль, облік тоді вели паскудно, і документація по моїй відвідуваності була нечіткою. Коли я почав займатися політикою, опоненти скористалися вадами системи, щоби стверджувати, ніби я не виконав своїх обов'язків. У 1990 році я попросив свого довіреного помічника Дена Бартлетта покопатися в моїх облікових записах. Вони показали, що я виконав свої обов'язки. У 2004 році Ден знайшов деякі записи, які доводили, що я звертався до стоматолога бази Національної гвардії військово-повітряних сил, яка міститься при аеропорті Деннеллі в Монтгомері у штаті Алабама, протягом

²⁰ Заснована у 1917 році авіабаза названа на честь загиблого за чотири роки до того в авіакатастрофі лейтенанта Еріка Еллінгтона.

того часу, про який критики стверджували, ніби я був відсутній. Якщо мої зуби були на базі, пожартував він, доповідаючи пресі, то можна бути певними, що й решта мого тіла була там само.

Я думав, що це питання закрито. Але одного пізнього вересневого вечора 2004 року, приземляючись у *Marine One* (позивний будь-якого літального апарата Корпусу морської піхоти США, на борту якого перебуває президент США. — Прим. пер.) на Південній галявині Білого дому, я побачив силует Дена в Дипломатичній приймальні. Як правило, якщо старший радник чекає, щоби зустріти гвинтокрил президента, це не віщує нічого хорошого. Ден вручив мені аркуш паперу. То була віддрукована на машинці на бланку Національної гвардії доповідна записка, в якій стверджувалося, що у 1972 році я не діяв відповідно до військових стандартів. Підписаний той документ був моїм старим командиром, Джеррі Кілліаном. Ден сказав мені, що журналіст телеканалу *CBS* Ден Разер збирається подати скандальну інформацію в програмі «60 хвилин» за матеріалами цього меморандуму.

Бартлетт запитав, чи пам'ятаю я таку доповідну. Я відповів, що не пригадую її, і попросив радника перевірити цей документ. Наступного ранку Ден увійшов до Овального кабінету, на його обличчі читалося полегшення. Він сказав мені, що знайшлися ознаки того, що документ сфальсифікований. Шрифт був таким, який використовувався на сучасних комп'ютерах, — а в ранніх 1970-х його ще не існувало. Через кілька днів було доведено остаточно: доповідна записка виявилася піддробкою.

Я був вражений і водночас відчував огиду. Ден Разер випустив в ефір репортаж, який мав уплинути на президентські вибори, базуючись на фальшивому документі. Незабаром він утратив роботу. Як і його продюсер. Після кількох років неправдивих звинувачень питання щодо гвардії нарешті почали вшухати.

Я завжди пишатимуся тим, що служив у гвардії. Я багато чого там зрозумів, там знайшов друзів на все життя. І для мене було честю носити військову форму своєї країни. Я захоплююся тими, хто служив у В'єтнамі, і шаную їх. Близько шістдесяти тисяч із тих солдатів так і не повернулися додому. Моя служба ніколи не зрівняється з їхньою.

У 1970 році тато вирішив знову балотуватися до Сенату. Нам здавалося, що в нього є хороші шанси в матчі-реванші проти Ральфа Ярборо. Але сенатор Ярборо став настільки непопулярним, що програв першу частину перегонів Ллойдю Бентсену, консервативному

демократу. Тато набрав чимало голосів, але знову їх виявилось недостатньо для перемоги. Урок, який ми винесли з цього, був таким: у Техасі республіканцеві все ще дуже важко перемогти.

Невдовзі довелося вивчити ще один урок. Поразка, навіть якщо вона болюча, — це ще не завжди кінець. Оразу після виборів 1970 року президент Річард Ніксон призначив тата послом США в Організації Об'єднаних Націй. Потім, у 1973 році, президент Ніксон попросив тата очолити Національний комітет республіканців. Як виявилось, те, що тато керував партією в період Вотергейтського скандалу, стало для нього цінним уроком кризового управління.

Мама з татом були в Білому домі в той день, коли президент Ніксон пішов у відставку, а Джеральд Форд прийняв присягу. Незабаром після цього президент Форд запропонував татові обирати, де б він хотів служити послом — у Лондоні чи в Парижі, оскільки це були два традиційно найбажаніші дипломатичні пости. Тато відповів, що краще він поїде до Китаю, тож вони з мамою провели чотирнадцять чарівних місяців у Пекіні. Вони повернулися додому, коли президент Форд запросив тата очолити Центральне розвідувальне управління. Непоганий поворот подій для двічі переможемого кандидата на пост сенатора. І, звісно ж, це ще був не кінець.

Я захоплювався досягненнями тата. Починаючи з підліткового віку, я йшов його стопами — Андовер і Ель, потім служба військовим пілотом. Подорослішавши, я усвідомив одну важливу річ: ніхто не просив мене наслідувати татів кар'єрний шлях, я не мусів навіть намагатися це робити. У нас були абсолютно різні ситуації. Ще не досягши тридцятирічного віку, він устиг повоювати на війні, одружитися, стати батьком трьох дітей і втратити одне з них через рак. Коли я завершив службу в гвардії, будучи при цьому недалеко від тридцятилітньої межі, у мене не було особливих зобов'язань. Я був спонтанним і цікавим, шукав пригод. Моєю метою було розібратися, ким я є, і знайти власний шлях у житті.

Батьки, зі свого боку, розуміли мою непосидючу натуру, і не притлумлювали її. Проте вони вказували мені на неправильність моїх учинків, коли я переходив межу. Одна з найсерйозніших розмов із татом відбулася, коли мені було двадцять років. Я приїхав додому з університету на канікули й працював різноробочим на нафтовій буровій вищій компанії *Circle Drilling*, яка була розташована неподалік міста Лейк-Чарльз у Луїзіані. Я працював один тиждень, а наступний — відпочивав. Після довгої, виснажливої роботи я вирішив прогуляти останній тиждень і провести його зі своєю дівчиною в Х'юстоні.

Тато попросив, щоби я прийшов до нього в офіс. Я байдуже йому відповів, що вирішив піти з роботи на тиждень раніше. Він сказав

мені, що компанія мене найняла, вірячи мені, і я погодився працювати до конкретної дати. У мене був контракт, а я його порушив. Я сидів там і почувався з кожним його словом усе гірше. Коли він завершив свою промову словами: «Сину, я розчарований», — мені було дуже соромно.

Через декілька годин удома задзвонив телефон. То був тато. Я боявся, що зараз доведеться вислухати ще одну лекцію. Але натомість він мене запитав: «Джордже, що ти робиш сьогодні ввечері?». Він сказав, що купив квитки на гру команди «Х'юстон астрос», і запросив на неї мене з моєю дівчиною. Я відразу ж пристав на його пропозицію. Цей досвід підкреслив для мене важливість дотримання слова. А також показав мені глибину татової любові.

Тато був серйозним, коли це було потрібно, але наш дім завжди наповнював сміх. Тато любив жартувати з нами, дітьми: «А ви чули той анекдот про літак? Не зважайте, він у вас над головою». Він вигадував прізвиська для родичів і друзів. Якийсь час він називав мене Джуні, скорочено від Джуніор (слово *Junior* в англ. мові означає «молодший». — Прим. пер.). Мій брат Ніл був відомий як Вайті, що потім переросло у Вайтні («білявчик». — Прим. пер.), оскільки той мав світле волосся. Найближчий друг татка, Джеймс Бейкер, перетворився на Бейка. Вінцем його прізвиськотворчої діяльності стало те, що він надав мамі титул Срібної Лисиці.

Чудове почуття гумору тата залишилося з ним протягом всього життя. Будучи президентом, він започаткував Нагороду Скоукрофта — названу на честь радника з питань національної безпеки Брента Скоукрофта — для працівників, які засинали під час нарад. Зараз, коли тату вже за вісімдесят, він розсилає жарти електронною поштою, проставляючи кожному оцінку за шкалою від одного до десяти. Декілька років тому тато лежав у клініці Мейо²¹ після операції на стегні. Коли медсестра підійшла до нього, щоби подивитися, як він почувається, він запитав її:

— Мої яєчка почорніли?

Вона розгубилася.

— Перепрошую, пане президенте?

Він повторив своє запитання:

— Мої яєчка почорніли?

Коли вона потягнулася, щоби відкинути покривало, він сказав:

— Я запитав: «Мої аналізи зробили?».

Присутній медперсонал покотився зо сміху.

Протягом років виникало чимало спекуляцій із приводу моїх стосунків із татом. Гадаю, що це природно стосовно єдиних

²¹ *Mayo Clinic* — заснована у 1889 році в Рочестері, штат Міннесота, велика клініка й медично-дослідницький центр, що спеціалізується на особливо складних хворобах.

за останні 172 роки батька, а потім сина, які стали президентами США. Проста правда полягає в тому, що я його обожаю. Усе своє життя я поважав його, захоплювався ним і відчував удячність за його любов. Є така сумнозвісна історія, як я пізно ввечері повертався додому на машині, переїхав сусідський бак зі сміттям, а тоді виправдовувався перед татом. Коли деякі люди уявляють собі цю сцену, перед ними постають образи двох президентів, котрі зчепилися в якійсь епічно-психологічній ковбойській дуелі. Але насправді у той вечір я був хлопчиськом нападпитку, а він — батьком, небезпідставно роздратованим. Ми й не згадували того випадку аж до тієї миті, поки він не з'явився в газетах двадцять років потому.

Такі моменти нагадують мені, що я не лише син свого батька. Мені притаманні такі риси характеру, як безжурність навпіл зі зневажливою гречністю, які я унаслідував від Барбари Буш. Інколи я переходив межі лише для того, щоби продемонструвати свою незалежність. Але я ніколи не переставав любити свою родину. Гадаю, що вони це розуміли, навіть коли я діяв їм на нерви.

Уже коли в мене самого народилися діти, я зміг подивитися на багато що з точки зору своїх батьків. Моя донька Дженна може поводитися зухвало й різко, як і я сам. Коли балотувався на пост губернатора в 1994 році, я випадково, у перший день сезону полювання на голубів, підстрілив сивку — пташку, яка охороняється законом. Цей промах швидко засвітився в заголовках новин, але скоро про нього забули. За кілька тижнів до виборів ми з Лорою та дівчатками мали зустріч із виборцями на Техаській виставці у Далласі. Дванадцятирічна Дженна виграла приз — м'яку іграшкову пташку — у якійсь ярмарковій забаві. Коли телекамери знімали її, вона підняла плюшевий подарунок угору.

— Глянь, татку! — гукнула вона, хихочучи. — Це ж сивка!

Восени 1972 року, я поїхав в гості до бабусі, яка жила у Флориді. Мій університетський товариш Майк Брукс перебував там неподалік, і ми з ним грали в гольф. Майк тоді якраз закінчив Гарвардську бізнес-школу. Він сказав, що мені варто було би теж подумати про навчання там. Щоби пересвідчитися, що я зрозумів його правильно, він вислав мені потрібну для вступу анкету. Я був достатньо заінтригований цією ідеєю, тож заповнив папери. Через кілька місяців мене прийняли.

Я не був упевнений у тому, чого мені хочеться насправді: знову вчитися чи просто повернутися на Східне узбережжя. Тож поділив-

ся цими сумнівами зі своїм братом Джебом. Я не знав Джеба достатньо близько, коли ми були дітьми — йому було всього вісім років, коли я поїхав учитися в пансіонат, — але з віком наша дружба зміцніла.

Джеб завжди був серйознішим, вдумливішим за мене. Він був розумним, зосередженим і розвиненим у всіх сферах. Він вивчив іспанську й вільно нею розмовляв, закінчив Техаський університет як член братства «Фі-Бета-Каппа», спеціалізуючись на політиці Латинської Америки. Протягом свого останнього шкільного року він жив у Мехіко в рамках навчальної програми учнівського обміну. Там він зустрів вродливу жінку, яку звали Колумба Гарніка. Вони обоє були ще юними, але також було очевидно, що Джеб закохався. Коли ми разом ходили в Астродам²², я дивився бейсбол, а він сидів поруч і писав листи до Колу. Вони одружилися через два тижні після того, як йому виповнився двадцять один рік.

Одного вечора ми з Джебом вечеряли з татом у ресторані в Х'юстоні. Я працював тоді у програмі наставництва в ураженому злиднями Третьому окрузі (один із шести історичних районів Х'юстона, заселений переважно афро-американською спільнотою. — Прим. пер.), і ми з татом обговорювали моє майбутнє. Джеб випалив: «Джордж вступив у Гарвард».

Задумавшись на мить, тато сказав:

— Сину, тобі варто поїхати туди на навчання. Це сильно розширить твої горизонти.

Більше він на ту тему нічого не говорив. Але його слова змусили мене замислитися. Розширення горизонтів було саме тим, що я намагався зробити протягом останніх років. Іншими словами, мій тато тоді сказав: «Зроби все, щоби зреалізувати Богом дані тобі таланти».

Удруге в житті я переїхав із Х'юстона до Массачусетсу. Водій таксі підвіз мене до університетського містечка Гарварда й сказав: «Ласкаво просимо до Вест-Пойнта капіталізму»²³. Я був поїхав учитися до Андовера, бо саме цього від мене очікували, вступив до Єлю — бо така була сімейна традиція; але в Гарвард я приїхав за власним бажанням. Там я вивчив фінансові механізми, основи бухгалтерського обліку й економіки. Після навчання у Гарварді я краще зрозумів принципи менеджменту, особливо важливість того, що треба ставити чіткі цілі для організації, делегувати повноваження й учити людей відповідальності. Я також здобув упевненість, потрібну для втілення моїх підприємницьких ідей.

²² Побудований у 1965 році в Х'юстоні перший у світі багатоцільовий, зі змінним кліматом критий стадіон.

²³ *West Point* (Західний Бастіон) — заснована у 1802 році в штаті Нью-Йорк найстаріша в США військова академія.

Уроки Гарвардської бізнес-школи були підкріплені неочікуваними обставинами, які склалися, коли після випускного я поїхав відвідати маму й тата в Китаї. Контраст був очевидним. Я приїхав із західного бастиону капіталізму до східного аванпосту комунізму, із республіки, яка сповідувала особистий вибір, до країни, де всі люди носили однаковий сірий одяг. Проїжджаючи на своєму велосипеді вулицями Пекіна, я час від часу бачив чорні лімузини із затемненими вікнами, які належали партійній верхівці. У той же час на тих вулицях було лише кілька машин і жодних ознак вільної торгівлі. Я був вражений, коли побачив, що країна з такою багатою історією може бути такою похмурою й невеселою.

1975 рік для Китаю був періодом після Культурної революції — спробою його уряду очистити та оживити суспільство. Комуністичні чиновники насаджували панівну ідеологію, трансляючи свою пропаганду зі всюдисущих гучномовців і намагаючись знищити будь-які сліди древньої історії Китаю. Натовпи молодих людей знущалися над старшими й нападали на інтелектуальну еліту. Суспільство поділилося всередині себе, внаслідок чого виникла анархія.

Те, що відбувалося в Китаї, нагадало мені про французьку та російську революції. Всі вони відбувалися за одним і тим самим принципом: люди здобували контроль над іншими, обіцяючи просувати певні ідеали. Тільки-но влада переходила їм до рук, вони починали зловживати нею, відкинувши геть свої ідеї, жорстоко утискаючи співгромадян. Виглядало на те, що людство було вражене хворобою, яку воно продовжувало збурювати в самому собі. Ця протверезлююча думка утвердила мене в переконанні, що свобода — економічна, політична та релігійна — це єдиний чесний і продуктивний спосіб керування суспільством.

Більшу частину часу, проведеного в Гарварді, я не знав, як використовуватиму свій науковий ступінь у бізнесі. Я знав, чим я не хочу займатися. У мене не було ніякого бажання працювати на Волл-стріт. Попри те, що я знав гідних і чудових людей, які там працювали, зокрема свого дідуся Прескотта Буша, фінансова індустрія видавалася мені підозрілою. Я часто казав друзям, що Волл-стріт — це свого роду місце, де вас можуть купити чи продати, але нікому насправді немає до вас діла, аби лишень на вас можна було заробляти.

Я розглядав різні варіанти, коли мій одногрупник із Гарварду, Дел Мартін, запросив мене провести весняні канікули в 1975 році на його сімейному ранчо в Таксоні, що в Арізоні. По дорозі на захід

я вирішив заїхати в Мідленд. Мій товариш Джиммі Аллісон, який на той час став видавцем газети *Midland Reporter-Telegram*, якось розповідав, що місто дуже швидко розвивається. І він був правий. Енергопромисловість була на підйомі після арабського нафтового ембарго 1973 року. Почати працювати у цій галузі не було складно. Мені надзвичайно сподобалася ідея створити власний бізнес. Тож я для себе вирішив: повертаюся в Техас.

Я в'їхав у місто восени 1975-го з усіма своїми пожитками, складеними в «Олдсмобіль Катлес» моделі 1970 року. Мені треба було багато чого навчитися, тож я почав шукати собі вчителів. Одним із перших, до кого я навідався, був місцевий юрист на ім'я Бойд Лафлін, якого ласкаво називали Амбразурою. Він улаштував мені зустріч із Баззом Мілсом, великим чоловіком зі стрижкою «їжачком» і багаторічним досвідом роботи в нафтовому бізнесі. Прийшовши туди, я застав Базза і його партнера Ральфа Вея — чоловіка з сигарою в зубах — за грою в «джин раммі» (азартна гра в карти, популярна в США з 40-х років XX століття. — Прим. пер.). Я не міг би сказати точно, скільки грошей у них розігрувалося на кону, але там лежало збіса більше, ніж усі мої збереження, разом взяті.

За їхніми товариськими сільськими манерами стояло проникливе розуміння нафтового бізнесу. Я сказав Баззу та Ральфу, що просто хочу навчитися бути «лендменом». Робота лендмена полягала в тому, щоб їздити до судових установ у різних округах і проводити дослідження, хто володіє правами на мінерали в місцях потенційного буріння. Ключі до успіху в цій роботі полягають у бажанні працювати з великими обсягами документів, уважності щодо деталей і надійному автомобілі. Я почав із того, що супроводжував досвідчених лендменів, які навчили мене розбиратися в документах, що вказують на право власності. Пізніше я вже їздив сам, перевіряючи записи в судах за поденну оплату. Врешті я придбав трохи акцій і невеличкий пай нафтових свердловин Базза та Ральфа. У порівнянні з серйозними нафтовиками, я підбирав крихти. Але я добре заробляв і багато чого навчався.

Я зменшив свої витрати, ведучи скромне життя. Орендував будинок на п'ятсот квадратних футів (близько 46,5 кв. м. — Прим. пер.) на задвірках, і друзі назвали це моє житло «звалищем токсичних відходів». Один кут мого ліжка тримався купи лише завдяки тому, що я його обв'язав краваткою. У мене не було пральної машинки, тож я відвозив свій брудний одяг до Дона та С'юзі Еван, щоби випрати його у них. Ми зі С'юзі товаришували з початкових класів. Вона вийшла заміж за Дона, корінного х'юстонця з двома вищими освітами, які він здобув в Техаському університеті, і вони переїхали до Мідленда, щоби зайнятися нафтовим бізнесом. Дон

був безпретензійним, скромним чоловіком із прекрасним почуттям гумору. Ми разом бігали, грали у гольф і вибудували дружбу, яка залишилася з нами на все життя.

Навесні 1976 року Дон і ще один наш близький друг, хірург-ортопед Чарлі Янгер із Мідленда, запросили мене поїхати з ними на концерт Віллі Нельсона²⁴ в Одесу. Звичайно ж, нам треба було заpastися випивкою для такої події. Ми купили пару пляшок бурбону й зробили по кілька ковтків по дорозі. Коли ми приїхали до Екторського окружного Колізею²⁵, нам нагадали, що розпивати алкогольні напої на його території заборонено. Ми видудлили ще по парі ковтків, викинули пляшки й пішли займати свої місця.

Чарлі вирішив, що нам треба ще трохи алкоголю, щоби сповна насолодитися тим, що відбувається навколо. На наш великий подив, йому вдалося переконати охоронця, що Віллі Нельсону не завадить випити трохи пива. Хлопака слухняно пішов і купив пива на гроші Чарлі. Чарлі залишив один ящик для Віллі, а другий нишком проніс нам. Ми згорбилися на своїх сидіннях і пили, немов нестямно спрагли мандрівники. Після того як кожен із нас спустошив по декілька пляшок, Чарлі запропонував нам піднятися на сцену, щоби подякувати його новому другові. Дон учинив мудро й залишився на місці. А я пішов.

Попри створюваний музичним гуртом шум, я почув, як люди скандують моє ім'я. Група жителів Мідленда, яка стояла неподалік сцени, впізнала нас із Чарлі. Вони просили пива. Ми їх ним забезпечили. Коли концерт завершився, Чарлі сховав декілька пляшок із довгим горлом під сорочку. А коли ми втрьох виходили, пляшки вислизнули й смачно розбилися об підлогу, одна за одною. Цим ми наче ввімкнули сигнал «Небезпека!» для охорони. Наша розмірена хода враз перетворилася на спринт «Хто швидше до виходу», у якому три здоровані втікали, намагаючись зберегти свою репутацію.

Наступного дня десятки людей у Мідленді казали мені, що бачили, як я стояв на сцені коло Віллі. Преса це ніяк не прокоментувала — лише один старший чоловік сказав мені, що я виглядав там посміховиськом. І він був правий.

Я провів вихідний на День праці 1976 року в домі нашої родини в Кеннебанкпорті, що в штаті Мейн. Увечері тієї суботи ми з мо-

²⁴ *Willie Nelson* (нар. 1933 р.) — гітарист, співак, зірка кантрі-музики.

²⁵ *Ector County Coliseum* — побудована у 1954 році крита спортивна арена у місті Одеса, адміністративному центрі округу Ектор.

єю сестрою Доро, довгочасним татовим політичним помічником Пітом Русселом і двома друзями нашої сім'ї, австралійською зіркою тенісу Джоном Н'юкомбом і його дружиною Енджі, були в барі. Джон познайомив мене з австралійською традицією пити пиво «без рук». Чіпляєтеся зубами за край кухля, закидаєте голову назад, і пиво стікає просто вам у горлянку. Ми чудово провели вечір, аж поки не настав час їхати додому.

Місцевий поліцейський Кальвін Бріджес вирішив, що те, що я їду зі швидкістю приблизно десять миль на годину, та ще й двома колесами по узбіччю, виглядає трохи дивно. Коли я не зміг пройти прямо, він забрав мене у відділок. Я був винний і визнав це у поліції.

Мені також було соромно. Я припустився серйозної помилки. На моє щастя, я не завдав ніякої шкоди своїм пасажирам, іншим водіям чи собі. Я заплатив 150 доларів штрафу і не сів за кермо в Мейні протягом передбаченого штрафними санкціями періоду. Справу було закрито. Чи то, принаймні, я собі так думав.

Тієї осені я серйозно замислився про те, щоби пустити десь корені. Водіння машини в стані алкогольного сп'яніння також підштовхнуло до цього рішення, але загалом це відчуття формувалося в мені протягом місяців. Життя без коренів устигло мені вже трохи набриднути. А я вже встиг подорослішати. Влітку мені виповнилася велика тридцятка. Я давав собі слово, що перших десять років після закінчення університету проведу, набираючись різного досвіду й не прив'язуючись ні до чого. І я його дотримав. Але десятиліття підійшло до завершення.

Коли у липні 1977 року я повернувся додому в Мідленд, мій старий товариш Джо О'Ніл запросив мене на вечерю. Я рідко відмовлявся від приготованої вдома їжі. Вона завжди смакувала краще за фаст-фуд, яким я на той час в основному харчувався. Джо та його дружина Джен хотіли мене познайомити з однією людиною — однією з найкращих подруг Джен Лорою Велч. Я трохи запізнівся. Там на задньому дворі я побачив Джен і Лору в блакитній літній сукні.

Вона була чарівною. У неї були неймовірні блакитні очі, й рухалася вона дуже граційно. Лора була розумною та сповненою гідності, сміялася легко й приємно. Якщо кохання з першого погляду існує, то це був саме той випадок.

Ми з Лорою з'ясували, що росли по сусідству в Мідленді й обое ходили в сьомому класі до однієї школи Сан-Хасінто. Ми навіть жили в тому самому багатоквартирному будинку в Х'юстоні. Вона

жила в тихому крилі, де люди сиділи біля басейну й читали книжки. Я жив у крилі, де люди до пізньої ночі грали у водний волейбол. Не дивно, що наші стежки ніколи не перетиналися.

Я зателефонував Лорі наступного дня, і вона погодилася того ж вечора зустрітися зі мною. Я запитав, чи хотіла би вона пограти в гольф. І коли вона й на це погодилася, я зрозумів, що це та дівчина, яку я шукав. Вона грала не особливо добре, але з нею було дуже весело. Мої приємні враження з попереднього вечора лише зміцніли. У тому всьому була лише одна погана деталь. Лорі потрібно було повертатися в Остін, де вона працювала бібліотекаркою в початковій школі імені Довсона²⁶. Я відразу ж почав сумувати за нею і відвідував її там настільки часто, наскільки мені це вдавалося.

Ми ідеально пасували одне одному. Я люблю говорити — Лора любить слухати. Я невгамовний — вона спокійна. Я легко захоплююся чимось — вона тверезомисляча й практична. І, що найважливіше, вона справжня й природна. У ній немає жодної фальші. Я закохався в неї відразу й назавжди. У серпні я поїхав в гості до своєї рідні в Кеннебанкпорт, плануючи залишитися там на тиждень. Але пробувши там лише ніч, я полетів назад у Техас, щоби бути з Лорою.

Через декілька тижнів після того, як ми зустрілися, Лора познайомила мене зі своїми батьками, Гарольдом і Дженною Велч. Її мама, добра, мила й терпляча жінка, завжди створювала таку атмосферу, де я почувався бажаним гостем. Тато моєї коханої любив спорт й не відмовляв собі в тому, щоби іноді зробити пару ставок на футбольний матч. Він також полюбляв посидіти в «Барбек'ю Джонні». Місцеві жителі називали ту забігайлівку «Бридкою свинею» через жадливу дерев'яну свиню на даху закладу. Одного дня батько Лори представив мене своїм товаришам у «Бридкій свині», включаючи самого Джонні — власника кафе. Думаю, що я пройшов випробування, бо мені запропонували пригоститися коктейлем «викрутка». Я відмовився. То була дев'ята ранку.

Стосунки розвивалися швидко. На якісь вихідні ми з Лорою поїхали на ранчо Тобіна та Енн Армстронг у Південному Техасі. Енн у минулому була послом США у Великій Британії, тож вони з Тобіном запросили принца Чарльза пограти в поло. В інший вікенд ми їздили до Джона та Енджі Н'юкомб, відвідавши тенісну академію Джона в Нью-Браунфелсі, прекрасній пагористій місцевості Техасу. Цього разу я тримався за кухню із пивом і навіть не думав торкатися керма машини. У мене з'явилося відчуття, що я не зможу жити без Лори. Я не належу до пристрасних любителів котів, але коли я потоваришував з її чорно-білим гладкошерстим коти-

²⁶ *Austin* — засноване у 1835 році місто, столиця штату Техас; Ніколас Довсон — герой війни Техасу за незалежність 1842 року.